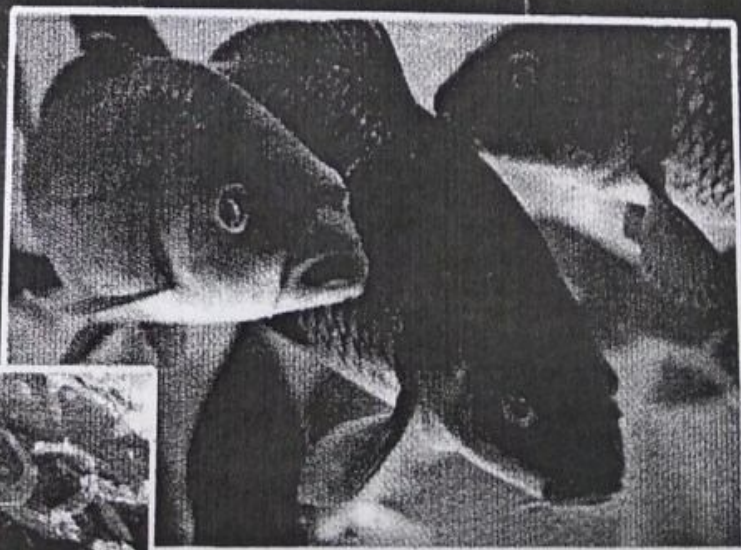
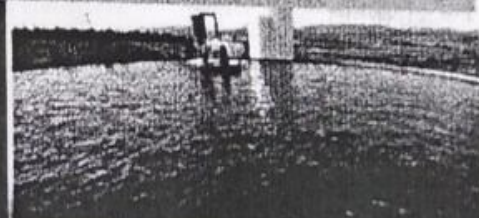
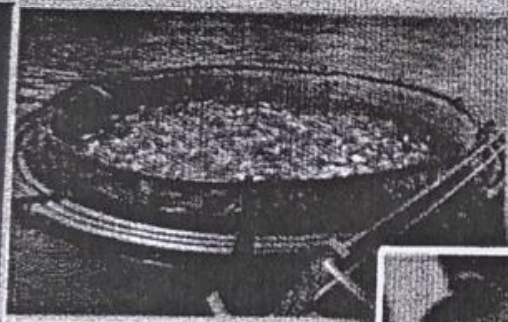

Міністерство освіти і науки України
ДУ «Науково-методичний центр інформаційно-аналітичного забезпечення
діяльності вищих навчальних закладів «Агроосвіта»
Науково-методична комісія з рибного господарства та аквакультури (0902)
ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет»

НАУКОВО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ І ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ З ОХОРОНИ, ВІДТВОРЕННЯ ТА РАЦІОНАЛЬНОГО ВИКОРИСТАННЯ ГІДРОБІОРЕСУРСІВ ДЛЯ РИБНОГО ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ

НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ СЕМІНАР
2-3 липня 2015 р. Херсон

Марценюк Н.О., Пекарський А.В. Пріоритетні напрямки в підготовці майбутніх фахівців з водних біоресурсів та аквакультури.....	68
Матвієнко Т.І., Шекк П.В., Буграз М.І., Хохлов С.М., Пентилюк Р.С. Застосування методик лабораторних та практичних занять.....	73
Олешко О.А., Гейко Л.М. Організація виробничої практики для підготовки фахівців з охорони, відтворення та раціонального використання гідробіоресурсів.....	78
Орленко А.М., Сербов М.Г. Методичне забезпечення дисципліни «Марикультура» у зв'язку з раціональним використанням гідробіоресурсів.....	82
Панько В.В., Мушит С.О. Перспективи розвитку рибництва на Вінничині у зв'язку підготовкою кадрів.....	89
Пилипенко Ю.В., Лянзберг О.В., Стеценко В.С. Роль навчальної дисципліни «Гідроекологія» у формуванні теоретичних знань та практичних навичок студентів за напрямом підготовки 6.090201 «Водні біоресурси та аквакультура».....	94
Пічура В.І., Сербов М.Г. Застосування ГІС-технологій для набуття студентами практичних навичок з питань просторово-часового моделювання та прогнозування еколого-економічного стану територіальних систем.....	99
Серебряков В.В., Наконечний І.В. Системно-методологічні принципи оцінки явища стрімкого зростання чисельності баклана <i>Phalacrocorax carbo</i> у зв'язку з спеціальною підготовкою фахівців для рибного господарства.....	102
Смірнова Н.Г., Бурдюжа Л.М. Методичне забезпечення практичної підготовки молодших спеціалістів для рибного господарства.....	109
Хохлов С.М., Шекк П.В., Пентилюк Р.С. Матвієнко Т.І. Буграз М.І. Нові підходи до оптимізації роботи студентів при вивченні курсу гістології та ембріології водних тварин.....	114
Шевченко В. Ю., Незнамов С.О. До питання про практичну підготовку студентів спеціальності "Водні біоресурси та аквакультура" Херсонського державного аграрного університету.....	117
Шерман І.М. Сучасний стан прісноводної культури і підготовка фахівців напрямку «Водні біоресурси та аквакультура».....	121

ЗАСТОСУВАННЯ МЕТОДИК ЛАБОРАТОРНИХ ТА ПРКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

*ас. Матвієнко Т.І., д.с/г. н., професор Шекк П.В., ст.викл. Буграз М.І.,
к.вет.н., доц. Хохлов С.М., к.с/г.н., доц. Пентиліук Р.С.*

Одеський державний екологічний університет

Освіта - це процес оволодіння системою знань, умінь, і навичок, протягом якого складаються риси творчої діяльності, світоглядні та поведінкові якості особистості, розвиваються її пізнавальні здібності.

Мета навчання полягає в тому, щоб систематизовані знання, що представляють собою визначення і найбільш значимі характеристики явищ, були настільки засвоєні студентами, щоб вони могли їх відтворити; розповісти, пояснити, застосувати, тобто показати структуру системи знань.

Студентам немає необхідності запам'ятовувати багатостатистичні відомості, довідковий матеріал, але є знання, які повинні засвоїтися міцно і повно, щоб керуватися ними у подальшій практичній діяльності.

У педагогічній діяльності вміння класифікують на інтелектуальні та практичні. Інтелектуальні являють собою вміння виконувати розумові операції - аналізувати, класифікувати, узагальнювати, порівнювати. Ці вміння необхідні у будь - якій творчій діяльності, так і у виробничій. Студенти повинні вміти оперувати знаннями: витягувати з пам'яті необхідну в даний момент інформацію, вміти виділити найбільш істотні ознаки і властивості явищ і об'єктів, порівнювати їх між собою, встановлювати причинно-наслідкові зв'язки і так далі. Практичні вміння спрямовані на вирішення конкретних практичних завдань, вони тісно пов'язані з інтелектуальними вміннями.

В результаті навчання студент повинен оволодіти основами професії, тобто сукупністю умінь, необхідних для виконання професійних функцій. Вміння формуються в діяльності, отже, необхідно організувати відповідну діяльність, обов'язкова умова якої цілеспрямована усвідомленість, опора на наявні знання.

Одним з результатів навчання є набуття навичок, це дії, які внаслідок багаторазових повторень стають автоматичними, виконуються без помітного контролю з боку свідомості, а отже в навчальному процесі мають бути умови для такої багатократності.

Вміння та навички студенти набувають і відпрацьовують на практичних заняттях.

Важлива проблема формування змісту навчання - встановлення доцільного співвідношення теоретичної та практичної підготовки з кожної навчальної дисципліни.

У вузах теоретичні заняття явно переважають над практичними, але не тому, що фахівець з вищою освітою менш потребує професійної практичної підготовки, а у зв'язку з тим, що в силу більш високого рівня освіченості, інтелектуального розвитку, він здатний перетворити теоретичні знання у практичні та самостійно реалізувати їх в практиці. Діапазон завдань, що вирішуються фахівцем з вищою освітою, їх складність і новизна, вимагають, перш за все розвитку проблемного мислення, здатність усвідомити проблему і знайти нестандартне рішення. Користуючись набутим широким колом знань, він повинен вміти самостійно відшукувати, здобувати необхідну інформацію і використовувати її в практичній професійній діяльності.

Співвідношення між загальнонауковою, загальнопрофесійною та спеціальною підготовкою у вузах - показник рівня освіти.

Лабораторне заняття - це форма організації навчання, коли студенти за завданням і під керівництвом викладача виконують одну або кілька лабораторних робіт.

У ході роботи студенти набувають вміння спостерігати, порівнювати, зіставляти, аналізувати, робити висновки і узагальнення, самостійно вести дослідження, користуватися

різними прийомами вимірів, оформляти результати у вигляді таблиць, схем, графіків. Одночасно у студентів формуються професійні вміння та навички поводження з приладами, апаратурою та іншими технічними засобами для проведення дослідів. Відповідно до дидактичних цілей визначається зміст лабораторних робіт: вивчення властивостей речовин, їх якісних характеристик, кількісних показників, вивчення пристрою і роботи приладів, обладнання, їх випробування, зняття характеристик і так далі.

Практичне заняття - це форма організації навчального процесу, що передбачає виконання студентами практичних робіт під керівництвом викладача. Дидактична мета практичних робіт - формування у студентів професійних навичок, умінь користуватися виробничими приладами, працювати з нормативними документами та інструктивними матеріалами, довідниками, складати технічну документацію, заповнювати протоколи, вирішувати різного роду завдання, визначати характеристики речовин, об'єктів, явищ. Для підготовки студентів до майбутньої трудової діяльності важливо розвинути у них аналітичні, проектувальні, конструктивні вміння, характер завдань на заняттях повинен бути таким, щоб студенти були поставлені перед необхідністю аналізувати процеси, стани, явища, намічати конкретні шляхи вирішення виробничих завдань.

Змістом практичних занять можуть стати завдання аналітичного характеру, або ці заняття можна проводити за принципом мінізавдань, де запропоновані студентам завдання можуть бути орієнтовані - на рівень впізнавання, наприклад, на вибір з кількох понять потрібного - на рівень репродукції, тобто відтворення отриманих знань, умінь, навичок - на варіантовідтворюючий рівень (операційний) тобто здійснення найпростіших операцій за готовими зразками, на аналітико-синтетичний рівень, тобто на вміння узагальнювати, диференціювати знання, вміння та навички, пов'язувати старе з новим, на творчий рівень, тобто на здатність переносити наявні знання та вміння в нову ситуацію, вирішувати неординарні завдання.

Активне навчання припускає використання системи методів, які спрямовані не на виклад викладачем готових знань, їх запам'ятовування і відтворення студентом, а на самостійне оволодіння знаннями та вміннями в процесі активної пізнавальної та практичної діяльності.

Пізнавальна активність - це інтелектуально-емоційний відгук на процес пізнання, прагнення до навчання. Пізнавальна самостійність - це прагнення і вміння самостійно мислити, здатність орієнтуватися в новій ситуації, знаходити свій підхід до вирішення завдань, незалежність власної думки. Активні методи навчання використовуються на різних етапах навчального процесу: при первинному оволодінні знаннями, при закріпленні їх, при формуванні умінь.

Пошукова лабораторна робота відноситься до проблемно-пошукових активних методів навчання. Наприклад: вивченню теоретичного навчального матеріалу може передувати пошукова лабораторна робота по інструкції, на підставі якої студенти повинні самі зробити висновки про властивості речовин або об'єктів, про взаємозв'язки між ними.

Уміння аналізувати, оцінювати ситуацію, на основі цього аналізу приймати рішення, - невід'ємна якість кожного керівника. Завдання з аналізу виробничих ситуацій студенти виконують індивідуально або групами по 3-5 чоловік.

При відвідуванні лабораторно-практичних занять студенти не просто виконують різного роду завдання, вони, користуючись розробленими методичними вказівками, самостійно освоюють нові методи лабораторного аналізу, вчаться, користуючись отриманими результатами, робити висновки, давати оцінку виконаній ними роботі.

Комплексність і гармонійність навчання і виховання передбачають формування та розвиток інтелектуальних здібностей (сприйняття, мислення, пам'яті). Методика викладення навчального матеріалу базується саме на психології здібностей студентів. Зазначимо, що психічні процеси (функції) нерозривні. Реалізація будь-яких з функцій, передбачає одночасну реалізацію всіх інших, але при цьому щоразу перерозподіляється і змінюється ступінь їх вираженості.

Сучасний етап розвитку вищої освіти передбачає якісну зміну підходів до визначення його змісту, а також форм навчально-пізнавальної діяльності студентів. Це пов'язано з формуванням нової парадигми вищої освіти, в основі якої лежить ідея розвитку особистості студента.

Система вищої професійної освіти покликана в процесі придбання студентами знань, умінь і навичок допомогти їм "знайти себе", вибудувати власний світ цінностей, увійти у світ знань, оволодіти творчими способами вирішення наукових і життєвих проблем, відкрити рефлексивний світ власного "я" і навчитися керувати ним. Особистісно-орієнтована освіта акцентує увагу на розвитку особистісно - смислової сфери студентів, характерною ознакою якої виступає їх ставлення до досягаємої дійсності, усвідомлення її цінності, причин і сенсу того, що відбувається, інакше кажучи, вміння рефлексувати. У самому загальному розумінні рефлексія - це роздуми, самоспостереження, самопізнання. Сьогодні прийнято говорити про три види рефлексії: елементарній рефлексії, що приводить до розгляду та аналізу знань і вчинків, до роздумів про їх межі і значення; наукової рефлексії, що припускає критику і аналіз теоретичного знання; філософської рефлексії, тобто рефлексія призводить до усвідомлення та осмислення буття і мислення, людської культури в цілому. Враховуючи специфіку навчальних предметів, можна визначити загальне вміння рефлексувати і представити його у вигляді сукупності окремих елементів: вміння контролювати свої дії, в тому числі і розумові, відстежувати логіку розгортання своєї думки; вміння бачити у відомому невідоме, в очевидному незвичне, тобто бачити протиріччя, яке є причиною руху думки; здійснювати діалектичний підхід до аналізу ситуації, вставати на позиції різних "спостерігачів"; використовувати теоретичні методи пізнання з метою аналізу знання, його структури та змісту.

Сьогодні неможливо вирішувати завдання наукового осмислення і конструювання освітнього процесу без включення в нього змісту, що передбачає навчання майбутнього фахівця спілкуванню з урахуванням специфіки професійної діяльності. Недоліки комунікативного розвитку перешкоджають професійному та особистісному зростанню фахівця.

Сьогодні суспільству потрібні ініціативні і самостійні фахівці, здатні постійно вдосконалювати свою особистість і діяльність. Саме вони можуть адекватно виконувати свої функції, відрізняючись високою сприйнятливістю, соціально-професійною мобільністю, готовністю до швидкого оновлення знань, розширенню арсеналу навичок і умінь, освоєння нових сфер діяльності.

Одним з найважливіших завдань вищої школи сьогодні стає формування готовності майбутніх фахівців до самонавчання і прояву творчої активності. Навчання характеризується взаємодією педагога і студента. Викладач організовує і проводить процес навчання, вибираючи засоби і способи діяльності студента, визначаючи порядок його взаємодії з іншими людьми. Студент, що самонавчається сам організовує, регулює та контролює свою пізнавальну працю, а способи його діяльності неминуче індивідуалізовані відповідно до його особистісних особливостей.

Педагогічний процес, організований відповідно з поставленим завданням, являє собою сукупність прийомів і стимулів, спрямованих на формування у майбутніх фахівців психологічної, теоретичної та практичної готовності до самонавчання і до діяльності за рішенням навчальних та навчально-професійних завдань.

Сучасний етап розвитку вищої освіти передбачає якісну зміну підходів до визначення його змісту, а також форм навчально-пізнавальної діяльності студентів. Це пов'язано з формуванням нової парадигми вищої освіти, в основі якої лежить ідея розвитку особистості студента.

Система вищої професійної освіти покликана в процесі придбання студентами знань, умінь і навичок допомогти їм "знайти себе", вибудувати власний світ цінностей, увійти у світ знань, оволодіти творчими способами вирішення наукових і життєвих проблем, відкрити рефлексивний світ власного "я" і навчитися керувати ним. Особистісно-орієнтована освіта акцентує увагу на розвитку особистісно - смислової сфери студентів, характерною ознакою якої виступає їх ставлення до досягаємої дійсності, усвідомлення її цінності, причин і сенсу того, що відбувається, інакше кажучи, вміння рефлексувати. У самому загальному розумінні рефлексія - це роздуми, самоспостереження, самопізнання. Сьогодні прийнято говорити про три види рефлексії: елементарній рефлексії, що приводить до розгляду та аналізу знань і вчинків, до роздумів про їх межі і значення; наукової рефлексії, що припускає критику і аналіз теоретичного знання; філософської рефлексії, тобто рефлексія призводить до усвідомлення та осмислення буття і мислення, людської культури в цілому. Враховуючи специфіку навчальних предметів, можна визначити загальне вміння рефлексувати і представити його у вигляді сукупності окремих елементів: вміння контролювати свої дії, в тому числі і розумові, відстежувати логіку розгортання своєї думки; вміння бачити у відомому невідоме, в очевидному незвичне, тобто бачити протиріччя, яке є причиною руху думки; здійснювати діалектичний підхід до аналізу ситуації, вставати на позиції різних "спостерігачів"; використовувати теоретичні методи пізнання з метою аналізу знання, його структури та змісту.

Сьогодні неможливо вирішувати завдання наукового осмислення і конструювання освітнього процесу без включення в нього змісту, що передбачає навчання майбутнього фахівця спілкуванню з урахуванням специфіки професійної діяльності. Недоліки комунікативного розвитку перешкоджають професійному та особистісному зростанню фахівця.

Сьогодні суспільству потрібні ініціативні і самостійні фахівці, здатні постійно вдосконалювати свою особистість і діяльність. Саме вони можуть адекватно виконувати свої функції, відрізняючись високою сприйнятливістю, соціально-професійною мобільністю, готовністю до швидкого оновлення знань, розширенню арсеналу навичок і умінь, освоєння нових сфер діяльності.

Одним з найважливіших завдань вищої школи сьогодні стає формування готовності майбутніх фахівців до самонавчання і прояву творчої активності. Навчання характеризується взаємодією педагога і студента. Викладач організовує і проводить процес навчання, вибираючи засоби і способи діяльності студента, визначаючи порядок його взаємодії з іншими людьми. Студент, що самонавчається сам організовує, регулює та контролює свою пізнавальну працю, а способи його діяльності неминуче індивідуалізовані відповідно до його особистісних особливостей.

Педагогічний процес, організований відповідно з поставленим завданням, являє собою сукупність прийомів і стимулів, спрямованих на формування у майбутніх фахівців психологічної, теоретичної та практичної готовності до самонавчання і до діяльності за рішенням навчальних та навчально-професійних завдань.